

לוי ליקסנברג אין משיחין בסעודה

לידי סכנה וחמירא סכנתא לכן חששו בכל ענין.

ולפי"ז הפרישה מדמה דין אין משיחין בסעודה לדיני ברכות היין והטוב והמטיב (וכן כנראה גם מציין ביאור הגר"א בשו"ע לדמיון זה שבינו לברכת היין עי"ש), ששניהם משום שמא יקדים קנה לושט. קודם שנביא דברי השו"ע שציין הפרישה, נביא דברי הגמ', שעליו השו"ע מבוסס:

ברכות מ"ג. שאלו את בן זומא מפני מה אמרו בא להם יין בתוך המזון כל או"א מברך לעצמו לאחר המזון אחד מברך לכולם? אמר להם הואיל ואין בית הבליעה פנוי.

שו"ע (או"ח סי' קע"ד סעי' ח') על יין שבתוך המזון כל או"א מברך לעצמו אפילו הסבו יחד (הגה דלא יכולין לענות אמן) משום דחיישינן שמא יקדים קנה לוושט.

רמ"א (כאן) וי"א דאם אמר להם סברי רבותי וישמעו ויכוונו לברכה ולא יאכלו אז, ויענו אמן, אחד מברך לכולם וכן נוהגים. ויאמר סברי רבותי ר"ל סוכרים אתם לצאת בברכה ז.ו.*

ט"ז (שם אות י"א) המחבר פירש דמה שאמרו בגמרא ש"אין בית בליעה פנוי" היינו שלא יכול לענות אמן, אבל הי"א שהביא הרמ"א ס"ל דפי' אין בית הבליעה פנוי הוא, שאין שומעין הברכה מחמת האכילה, וע"כ (לדעתו) מהני אם אמר סברי רבותי דיתנו לב לשמוע. ונ"ל דאפי' לפי"ז (לפי שיטת הרמ"א) דמהני "סברא" (ז"א "סבריי") היינו שיפסיקו לאכול באותה שעה שמברך דהא עכ"פ צריכים לחוש לשמא יקדים כו' אבל לדיעה הראשונה גם זה לא מהני דחושש שמא לא יפסיקו לאכל כנ"ל.

תענית ה': רב נחמן ור' יצחק הוו יתבי בסעודתא א"ל רב נחמן לר' יצחק לימא מר מילתא א"ל הכי א"ר יוחנן אין מסיחין בסעודה שמא יקדים קנה לושט ויבא לידי סכנה. בתר דסעוד א"ל הכי א"ר יוחנן יעקב אבינו לא מת א"ל וכי בכדי ספדו ספרנייא וחנטו חנטייא וקברו קברייא א"ל מקרא אני דורש שנאמר (ירמיה ל') "ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם ה' ואל תחת ישראל כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שבים" מקיש הוא לזרעו מה זרעו בחיים (רש"י כשהוא מקבץ את ישראל מארץ שבים החיים הוא מקבץ שהן בשבי) אף הוא בחיים. א"ר יצחק כל האומר רחב רחב מיד נקרי א"ל רב נחמן אנא אמינא ולא איכפת לי א"ל כי קאמינא כבודעה ובמכירה. (המשך הגמ' הבאנו עבור המשך דברינו).

מאמר זה של ר' יוחנן מובא להלכה ב-שו"ע (או"ח סי' ק"ע סעי' א') אין משיחין בסעודה שמא יקדים קנה לושט ואפילו מי שנתעטש בסעודה אסור לומר לו אסותא.

מחצית השקל (על השו"ע) אין משיחין — אפילו בדברי תורה (וכן כתב המגן אברהם) והוכחה ממה שכתוב בגמרא בתר דסעיד א"ל הכי א"ר יוחנן יעקב אבינו לא מת הרי דבתוך הסעודה אפי' ד"ת לא רצה לומר לו ודחאו מהאי דר"י דאין משיחין כו'.

פרישה (על הטור) ונראה דאפי' בין תבשיל לתבשיל אין משיחין כל זמן שדעתו עוד לאכול וראיה ממש"כ בסי' קע"ד וקע"ה לענין ברכת היין וברכת הטוב והמטיב שאין אחד פוטר את חברו עד שיאמר סברי מרנן ויעשה שחביריו יפנו בית בליעתן מאכילה מחשש שמא אחד מהן יעבור ויאכל ויענה אמן ויבוא

* על הטעם שאומרים "סבריי" מצאתי פירוש אחר ב"ראב"ה (ק"כ ותק"א) שנהגו שהמברך על היין אומר סברי רבותי והם עונים אחריו "לחיים" כי צריך רחמים כיון שאירע תקלה על ידו כששתה נח ממנו.

אליה רבה (על שו"ע סי' ק"ע) (מביא דעת הפרישה דבין תבשיל לתבשיל ג"כ אסור לדבר כל עוד שדעתו להמשיך לאכול והוסיף:) לפי מה דקיי"ל דכשאומר סברי פוטר וא"כ הכא נמי (בשיחה בעלמא) ודאי מותר בין תבשיל לתבשיל.

ולפי"ז לדעת המחבר כל עוד שדעת השומע לאכול יותר אסור לגרום לו לענות אמן שמא יקדים קנה לושט ואפילו אם אין לו אוכל בפה באותה שעה. ולדעת הרמ"א לפי מש"כ הט"ז כל שאין לו אוכל בפה מותר לשוח דומיא דסברי שמדובר כנראה אפילו באמצע תבשיל ואין חוששים מצד חבירו שמא יענה ויסתכן דומיא דברכת היין שאין חוששים שמא יענה אמן ויסתכן, אך לפי הפרישה משמע דדוקא בברכת היין מהני סברי אך לשוח אסור אפי' בין תבשיל לתבשיל, ולפי האליה רבה יוצא דבין תבשיל לתבשיל הוי ממילא כמו סברי בברכת היין כיון שלשניהם אין סכנה שמא יקדים קנה לושט.

המחלוקת בין המחבר ורמ"א בבא להם יין בתוך הסעודה נראה שמקורה במחלוקת בין רש"י ורמב"ם כפי' של מאמרו של בן זומא בכבלי (ברכות מג. — הובא לעיל) ובירושלמי (ברכות פ"ו ה"ו).

רש"י (ברכות מג.) הואיל ואין בית הבליעה פנוי ואין לב המסובין אל המברך אלא לבלוע. ירושלמי (ברכות פ"ו ה"ו) שאלו את בן זומא מפני... מפני שאין בית הבליעה פנוי א"ר מנא הדא אמרה אהן דעטיש גו מיכלא אסור למימר ייס בגין סכנתא דנפשא (מי שנתעטש בתוך הסעודה אין לומר לו ייס יהי לו לאסור ורפואה בשביל סכנת נפש שלא יחנק מתוך שאין בית הבליעה פנוי שהרי אפילו לאמן [אע"פ שאינה רק מילה אחד — פי' מבעל ספר החרדים] אמרו שלא יענה בתוך הסעודה מפני הסכנה — פני משה).

רמב"ם (ברכות פ"ד ה' י"ב) שאין בית הבליעה פנוי שיענה אמן.

הגהות מיימוניות (על הרמב"ם) טעמא דירושלמי שאין יכולין לענות אמן, ואפי' אם שומע כעונה חיישינן שמא יענה אמן ואיכא סכנה, וכן הסכים הטור, דלא כרש"י דפירש טעמא משום שאין לב המסובין אל המברך אלא לבלוע ובעינן דעת שומע ומשמיע דהא אע"פ שאוכלין יכולין לכוין לשמוע ויוצאין בשמיעה.

וכן פי' בעל ספר החרדים (על הירושלמי) פי' הר"ר יונה דמה דיוצא בשמיעת הברכה דשומע כעונה (אך) המצוה הגמורה הוא לצאת גם בעניית אמן משום שנאמר ימלא פי תהלתך, ואי אפשר לענות דאסור לשיח בתוך הסעודה אפילו מילה אחת משום סכנה שמא יקדים קנה לושט, ולמד מינה ר' מנא דאסור לומר למתעטש בתוך הסעודה אסי אע"פ שאינה רק מילה אחת.

ולפי פירוש זה יוצא דלמחבר מה שכתוב אין משיחין בסעודה כולל אפי' מילה אחת — וקצת קשה מהגמרא שר' יצחק ענה לרב נחמן "הכי אמר ר"י אין משיחין בסעודה שמא יקדים קנה לושט ויבוא לידי סכנה" דהוי 14 מילים אף דאסור לדבר כלל והיה לו להתעלם ממנו לכאורה! אבל יש לזה כמה תירוצים כמו שאבאר לקמן בעזה"י.

יוצא לפי הנ"ל שיש לנו ב' שיטות בטעם למה אין אחד מוציא את חבירו בסעודה בברכת היין והטוב והמטיב, או משום כוונה בברכה לצאת י"ח או משום שמא יקדים קנה לושט. אך א"כ נמצא שהפרישה ואליה רבה הוה שיטה שלישית, שלא כמחבר(שלישיתו סברא לא מועיל — ומשום שמא יקדים קנה לושט) ולא כרמ"א (שסברא מועיל שיכוונו לצאת) שהסיבה שסברא מועיל הוא משום שאז אין סכנה שמא יקדים קנה לושט, וזה לא רש"י ולא הרמב"ם. ואולי סוברים שהרמ"א בא לפרש המחבר וצע"ק.

תורה תמימה (פ' ויחי על הפסוק ויגוע ויאסף) יש להקשות ג' שאלות על הגמ' בתענית (הנ"ל 1). למה תפס ר' יצחק לאחר הסעודה דוקא שני המאמרים האלו להגיד (של יעקב

פרי מגדים (סי' ק"ע — מבוא בעמודי ירושלים על הירושלמי הנ"ל) כתב דאסור לומר אסותא כיון שהוא בתוך אכילה — ומדייק בעל העמודי ירושלים דמשמע דאם אינו אוכל מותר לומר אסותא.

הגב"י (טור יו"ד סי' קט"ז ס"ק נ"ג — מובא בעמודי ירושלים הנ"ל) כתב דאפילו מי שאינו אוכל אסור לאחל למי שהתעטש אסותא אם הוא מהמסובין. "דדרך העולם שהוא יחזור ויאמר אליו הודאה עבור זה והוא אוכל (חזר לאכל אחרי שהתעטש) ויבוא לידי סכנה".

...וזה כמו העקרון שכתב בעל התורה תמימה!.

עוד תירוצים איך ר' יצחק ענה לרב נחמן: אשל אברהם (פמ"ג סי' ק"ע) לאפרושי מאיסורא יראה דמשיחין אע"ג דחמירא סכנתא מאיסורא.

עיון יעקב (על ס' עין יעקב תענית ה:) אמר ליה רב נחמן לר' יצחק לימא מר מילתא — לפי שהיה סובר דאפילו שיחתן של ת"ח צריכין לימוד ולא הוי כשיחה בטילה ומותר לומר תוך הסעודה וא"ל רבי יצחק הכי א"ר יוחנן וכו' דודאי ד"ת מותר לומר לו תוך הסעודה, אבל שיחה שאינו של ד"ת אף של ת"ח כיון שיש בתוכן דברים בטלים במקצת חיישינן לסכנה, משא"כ ד"ת לבד אין חוששין לסכנה כי תורה אגוני מגנא אצולי מצלא. להכי אמר לו דין זה (דאין משיחין) שהוא מהלכות ד"א תוך הסעודה, ולא רצה לומר לו הא דיעקב אבינו לא מת, שאין נפקותא כלל לדינא ולא הלכה — רק בתר דסעיד וכו'.

וקצ"ע לפירוש זה איך יכול לומר "תורה אגוני מגנא" אם משום ששלוחי מצוה אינן ניזוקין והלא ב"פסחים ח: כתוב "היכא דשכיח היזיקא שאני"? וא"ת דלא הוי שכיח היזיקא — מילתא דלא שכיחא לא גזרו ביה רבנן (עירובין סג:...) ואולי בחשש פקוח נפש אפי' בדבר דלא שכיח גזרו חז"ל להחמיר, ויש אולי סמך לזה מהא דברכות ג. דאין נכנסים לחורבה... ותיפוק ליה משום מפולת (רש"י

אבינו לא מת ושל כל האומר רחב רחב) 2). גם קשה הלשון אין משיחין בהפעיל ויותר נכון היה לומר אין שוחין, ולבד זה קשה 3). הלא אנו רואים בחוש ששוחין בסעודה באופן שמפסיקין רגע מאכילה, וזה מעשים בכל יום ובכל שעה בסעודה בחבורה? לכן נראה הכונה דבאמת לפני המדבר בעצמו אין סכנה לשוחח, דאפשר לו להזהר מסכנה, כמבואר, ע"פ הפסק רגע מאכילה, אך לפני השומע לפעמים כרוכה סכנה חיובית יען כי יקרה אשר לפעמים ישמע השומע דבר זר ומחמיה ומבהיל מאד עד שמרוב התפעלות נפשו למשמע דבר זה לא יעצור כח לשלוט בנפשו להמתין עד אחר בליעת המאכל שבגרונו, אלא עוד המאכל בבית הבליעה ישתומם וישאל או ישיב על השמועה המבהילה ומפליאה ואז באמת סכנה קרובה שמא יקדים קנה לושט. ואת הדבר הזה רצה ר' יצחק להראות לרב נחמן בחוש, ובחר לו לאחר הסעודה (לקיים את הדין דאין משיחין בסעודה) את שני המאמרים הנפלאים האלו, וכך עלה לרב נחמן שבחומו והתפעלות נפשו שאל כרגע וכו' "וכי בכדי ספרו" וכו' "אנא אמינא ולא איכפת לי", ובזה הסביר לו ר' יצחק כי לוא אמר לו אלו המאמרים בתוך הסעודה, ולא היה שליט רב נחמן ברוחו לחכות עד אחר הבליעה אלא היה שואל תיכף, ואז היה מסתכן. ומדויק לפי"ז הלשון שאמר לו אין משיחין ולא אין שוחין, כלומר אין מביאין אחר לידי שיחה.

ולפי"ז יוצא שדוקא דבר פרובוקטיבי יש איסור לומר בסעודה, ואין איסור על מי שאוכל, שלא לדבר (אם הוא מפנה תחילה את בית בליעתו), אלא על אחר שלא ידבר עם מי שאוכל (ולכן לא היה אסור לר' יצחק לענות בתוך הסעודה שאין משיחין). תירוץ זה גם מתאים להלכה הנ"ל שבתוך הסעודה אין אחד מוציא חבירו בברכת היין שהמברך מגרר השומע לענות אמן וקיים אצלו החשש שמא יקדים קנה לושט אצלו וכדברי הירושלמי הנ"ל.

שכותליו רעועה) בחדתי (רש"י שנפלה מחדש) — ומכאן דדוקא במוחזק דאינו מסוכן לא גזרו וצ"ע ועי' לקמן מה שהבאנו בשם תרומת הרשן. [נאח"כ מצאתי דבר זה מפורש בתוס' פסחים קטו: "ושמא ברוב ירקות אין בהם קפא וסמיך שמואל ארובא (שלא להצריך כדיקה משום איסור תולעים — אע"פ דלשיטתו יש באכילתם איסור דאורייתא, הולכים באיסור אחר הרוב) ומשום סכנת קפא חיישינן למעוטא וצריך חרוסת (להמיתם שלא יזיקו ליה אם יש שם קפא)" ומכאן שחז"ל גזרו גזירא על ספק סכנה].

דיא"ף (מובא בעין יעקב תענית ה:): וקשה למה השיבו אין מסיחין בסעודה והלא גם דברים אלו יש בהם איסור שמא יקדים וכו', ואדרבה אם היה מדבר עכשיו מה שדיבר בסוף הסעודה יעקב אבינו לא מת הוא דיבור מועט מדיבור הזה שאמר אין מסיחין בסעודה שמא יקדים קנה לושט? ...ונראה דר' יצחק הוכיחו לר"ג על ששאלו בתוך הסעודה, ואין כוונתו לומר לו אינו יכול לדבר עכשיו לפי שאין מסיחין, אבל כיוון להוכיחו שלא היה לו לדבר ולשאל בתוך הסעודה שאין מסיחין בסעודה, וכיון שבא להוכיחו הוא סילק עצמו מלסעוד כדי להשיבו, אבל השואל שהיה שואל והוא עסוק בסעודה היה לו לחוש על עצמו שלא יסיח בתוך הסעודה בשאלתו, וגם יחוש על המשיב לו שאם הוא עסוק בסעודה יש חשש שמא יקדים קנה וכו', ואם כוונתו שיפסיק מהאכילה להשיבו על שאלתו — גם זה אינו מהלכות דרך ארץ לומר לאוכל עמו משוך ירך ולא תאכל.

ולפי"ז כאשר פיו פנוי מותר לומר בסעודה כל דבר בין בד"ת בין בדברים אחרים, ואין ג"מ בין דבר מפתיע לדבר אחר (שכן שאל הריא"ף שהיה לר' יצחק לומר הדיבור של יעקב אבינו לא מת במקום אין מסיחין בסעודה שהוא קצר יותר — ומכאן ששני הדיבורים שוים, לדעתו, מבחינת תוכנם), ואין חוששים שמא השני יענה מיד ויסתכן; אך

לשאל לו שאלה אסור עד ששניהם יפסיקו מלאכול, שחיוב הוא על השואל לחוש על עצמו ועל הנשאל.

בזמננו לא מצאנו שחוששים לדבר כלל — והמפרשים הרגישו בדבר והנה התירוצים שמצאתי בין הפוסקים:
פרישה (על הטור) מיהו נוכל לומר דהיינו דוקא לדידהו שהיו אוכלין כשהן מסובין על צד שמאל ואז הושט למעלה והקנה שבו מדברים למטה וכשהוא מדבר נפתח הקנה והמאכל שלמעלה ממנו הראוי ליכנס לתוך הוושט יפול ויכנס לתוך הקנה ויסתכן משא"כ בזמן הזה שאנו אוכלים ויושבין בשוה שאין לחשוש כולי האי משום הכי לא ראיתי נזהרין ומיהו חילוק זה לא מצאתי בשום מקום.

ברכי יוסף (או"ח סי' ק"ע) כל ימי נצטערתי על זה דחזינן לרבנן קשישאי לא זהירי בזה ואהי מתהלך בינן של קדושים חסידי דורנו ואדם לא זכר להזהר בזה. ושנות דור ודור הם המדברים ואינהו אכלי ולא ניזוק אדם והזקנים עדי' לא שמיע להו מזקניהם ההיתה כזאת, והיה בלבי כאש בוערת, אך זה היום מצאתי בס' אליה רבה בשם הפרישה בחלקו"ת ישית שבזמנם היו מסובים ושכיח הזיקא, והאינדא יתובי יתבינן כלן שוים וימין ושמאל שקולאי נינהו וכגון דא ליכא למיחש זת"ד וגברא רבא אמר מילתא דמיתבא דעתא ומסתברא כוותיה. ולפי"ז בליל התקדש חג הפסח כשהוא מסב יש לזוהר ביותר לקיים דברי חכמים. שירי ברכה (שם) ... אמנם כבר הרב עצמו (בעל הפרישה) סיים דחילוק זה ליתיה בשום מקום, והנני מוסיף דאדרבא מוכח להיפך דכבר כתבו ז"ל דהאינדא ליכא הסבה כמבואר לעיל סי' קס"ז (ס"ק י"א) ועי"ש בב"י, ועם כל זה כתבו דאין מסיחין בסעודה ומשמע גם לדידן דלא נהגינן הסבה. אך מה נעשה דלא איתי אנש אשר זהיר בזה וכמש"כ הפרישה.

בן איש חי (שנה ראשונה פ' בהר בחוקותי אות ה') אין מסיחין בסעודה שמא יקדים קנה לושט, ודין זה נזכר בגמרא ונפסק להלכה בכל ספרי הראשונים ז"ל... בלי שום מחלוקת,

כמה ת"ח גדולים ואנשי מעשה הגונים דלא הוו קפדי לישא אשה שמתו לה שני אנשים ואין מוחה בידם או קורא תגר עליהם, (האם) יש סמך לקולא זו או לאו? תשובה... וצ"ע אי שייך למימר האי טעמא "שומר פתאים" לת"ח שהוא יודע ומכיר ונזכר למופלא כדורו, ואפי' באיניש דעלמא קשה הדבר לצדד כל כך להתיר, הואיל ואיכא חשש סכנה כדאמר (ע"ז ל.) פרוקא לסכנה בתמיהה...

(רש"י [ע"ז שם] לדבר שיש בו סכנה אתה בא לתרץ ולסתור ראיות שאנו מביאים ואנן נסמוך אהני שינויי דליתו, אלא ודאי ל"ש הכי ול"ש הכי אסור.)

קודם שנסיים נראה שיש ליכנס לבעיה נוסף מבוסס על כל הנ"ל... האם מותר לדבר בשעה שיש לאדם אוכל בפה?

ברכות נ: א"ר יהודה שכח והכניס אוכלין לתוך פיו בלא ברכה מסלקן לצד אחד ומברך תניא חדא בולען ותניא אידך פולטן ותניא אידך מסלקן ל"ק הא דתניא בולען במשקין (רש"י שאי אפשר לסלקן לאחד מלוגמיו ולברך ולא לפולטן שמפסידן [מ"ב סי' קע"ב סק"א בשם הלבושי שרד) ואם הכניס מעט בפיו ויכול לברך ע"י הדחק יברך] והא דתניא פולטן במידי דלא ממאיס (רש"י כמה שנתנו בפיו ויכול לחזור ולאכול) והא דתניא מסלקן במידי דממאיס, במידי דלא ממאיס נמי לסלקינהו לצד אחד וליברך? תרגמא רב יצחק קסקסאה קמיה דרבי יוסי בר אבין משמיה דרבי יוחנן משום שנאמר (תהילים ע"א) ימלא פיו תהלתך.

ב"ח (טור סי' קע"ב) ומיהו אפילו במידי דלא ממאיס אם סלקן לצד אחד וברוך יצא אלא דלכתחילה צריך לקיים ימלא פי תהלתך. ומכאן נראה דבמקרה שהאדם עצמו נזהר ע"י סילוק לצד אחד היה מקום להתיר לדבר שאין חשש שמא יקדים קנה לושט דאם קיים גם בזה סכנה היה לגמ' לחייב גם מי שהכניס לפה "מידי דממאיס" להוציא, ולא היה לר"י קסקסאה לתרץ ב"מידי דלא ממאיס" משום

וכתב הגאון חיד"א בברכ"י דלא נמצא שום חכם וחסיד שנוהר בדבר זה ולכן דבר זה בלבו כאש בוערת לדעת מה זה ועל מה זה... ואיך שיהיה הנה עתה אין לנו סמך לעבור על דברי חז"ל בדין הנזכר כי אם רק לפי הטעם של הגאון פרישה ז"ל ולכן בליל פסח דכולנו מסובין חייבין מן הדין להזהר בדבר זה וכמ"ש הרב ז"ל, וגם בשאר ימות השנה אם יזדמן איזה סיבה לאדם להיות מסב על שמאלו ואוכל חייב לקיים דברי חז"ל הנזכר שלא ישיח.

שערי תשובה (על שו"ע ק"ע) צ"ע על תירוץ הדרישה (בפרישה) בזה דמשמע בש"ס דבהסיבת שמאל אין חשש זה (שמא יקדים קנה לושט) כלל ע"ש (פסחים קח.) וא"כ הרי הסיבה שלהם של שמאל היו וצ"ל דאף אם מסיב בשמאל יש חשש כשמדבר משום שהקול יוצא דרך הקנה ונפתח השפוי כובע ע"י הדבור וע"כ צ"ל כדאמרינן בעלמא. והאידינא דדשו בה רבים כו' עיין שבת קכ"ט, ולפי"ז אין לחלק בין לילי פסחים לשאר השנה לענין זה (ובש"ח כמ"ב מובא זה בשם הט"ז — ולא מצאתי דבר זה בט"ז).

ערוך השולחן וקשה למה אין נזהרין עכשיו בדין זה ומדברים בתוך האכילה... ואולי סוברים דזה שאמרו אין מסיחין בסעודה זהו ענין ארוך כמו שאלה בד"ת ככתענית שם, דשאלה בד"ת אתו לאמשוכי בדברים הרבה, אבל להשיב איזה מילים לית לן בה — אבל לתירוץ זה יש סתירה מירושלמי פ"ו דברכות שאומר שלא להפסיק באכילה אפילו לומר אסותא למי שעייטש וכמ"ש הטור והשו"ע ומזה מכואר דאפילו מילה אחת אין לדבר באמצע האכילה — אלא אפשר לומר דכיון דדשו ביה רבים "שומר פתאים ה'" (תהילים קט"ז — ע"י שבת קכט:).

דעת תורה (או"ח סי' ק"ע) על התירוץ של כיון דדשו ביה רבים "שומר פתאים ה'" כתב וז"ל: וע"י ב"י אהע"ז סי' ט' אי שייך דבר זה גם לגבי תלמיד חכם [יעו"ש בשם תה"ד וגו']. וז"ל תרומת הדשן (סי' רי"א) שאלה: ראינו

"ימלא פי תהלתך" אלא משום שמא יקדים קנה לו שט.

ולא עוד אלא שם מדובר בסעודה שלהם שהיו יושבים בהסיבה ובכל אופן מועיל סילוק לצד אחד קמ"ל דבוהיר מותר! ואולי יש לדחות דבדיעבד שאני ומשום דאסור להינות מעולם הזה בלא ברכה (ברכות דף ל"ח) לכן היתירו – אבל לעשות מזה בנין אב להתיר דיבור בשעה אכילה למי שיש לו אוכל בפה ע"י סילוק האוכל לצד אחד. לא נוכל לעשות...

הדעות שמצאתי בקיצור

שו"ע (המחבר) – בפשטות אסור אפילו מילה אחת משעת טעימה ראשונה עד גמר הסעודה. בעל ספר החרדים – כתב בפירוש ואפילו מילה אחת. וכן כתוב ב"כף החיים. פרישה – בהסיבה אסור כנ"ל. אבל ביושב ישר מותר לשוחח – ומשמע בכל שעה שירצה.

אליה רבה – בין תבשיל לתבשיל מותר. ולא חילק בין בזמנם לזמננו. וכן כתוב בשו"ר

ברכה (עי' כף החיים שכתב שהחיד"א חזר בו ממש"כ בכרכי יוסף).

תורה תמימה – בהפסק רגע מותר לדבר אפילו בתוך התבשיל. ואפילו בזמנם (או בפסח בזמננו) – אך לא בדבר שיגרום לחבירו לדבר מתוך הפתעה.

שערי תשובה וערוך השולחן – כיון דדשו ביה רבים "שומר פתאים ה'", אך מדעת תורה (עפ"י תרומת הדשן) יוצא שאין 'היתר' זה מועיל לת"ח (ומדברי התה"ד יוצא שגם לאיניש דעלמא קשה להתיר).

עיון יעקב – דבר תורה איגוני מגנה ורק בדבר רשות יש לחשוש.

ריא"ף – דוקא שאלה אסור דהשואל חייב לחשוש עבור הנשאל.

פרי מגדים – (מובא בעמודי ירושלים) מי שאוכל אסור לדבר. (וכן משמע מדברי הט"ז)..

אשל אברהם – לאפרושי מאיסורא מותר לשוח. אע"ג דחמירא סכנתא מאיסורא.

מי שיש לו אוכל בפה צ"ע מה הדין אם מותר לדבר ע"י סילוק לצד אחד.

פרפראות לחכמה

